

MBT-16080002040200

Seat No. _____

M. Com. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April / May – 2018

Financial Accounting For Managers

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : તમામ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો. જરૂરી ગણતરીઓ જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.

- ૧ X લિ. તેની પેદાશ વેચાણ પર ૨૦%ના કાચા નફાના દરે વેચે છે. નીચેની ૨૦ માહિતી તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજ પૂરા થતા તેના હિસાબી ચોપડામાંથી લેવામાં આવેલ છે :

વિગત **રકમ (રૂ.)**

વેચાણ : ૩ માસની શાખ પર ૫૦,૦૦,૦૦૦

કાચો માલ ૧૨,૦૦,૦૦૦

ચૂકવેલ મજૂરી : સરેરાશ ચૂકવણી સમયગાળો ૧૫ દિવસ ... ૮,૬૦,૦૦૦

ઉત્પાદન ખર્ચા : ૧ માસ પછી ચૂકવાય છે ૧૨,૦૦,૦૦૦

વહીવટી ખર્ચા : ૧ માસ પછી ચૂકવાય છે ૪,૮૦,૦૦૦

વેચાણ-વૃદ્ધિ ખર્ચા : અર્ધ વાર્ષિક અગાઉથી ચૂકવાય છે ૨,૦૦,૦૦૦

(૧) કાચો માલ પૂરો પાડનાર વેપારી તરફથી કંપનીને ૧ માસની શાખ મળે છે.

(૨) કંપની કાચા માલનો ૨ માસનો સ્ટોક અને તૈયાર માલનો ૧.૫ માસનો સ્ટોક જાળવે છે.

(૩) સાવચેતીના પગલાં તરીકે રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ની લઘુત્તમ રોકડ સિલક જાળવવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત માહિતીને આધારે અને ૧૦% ગાળો (Margin) રાખવામાં આવે છે તેવી ધારણા કરીને કંપનીની કાર્યશીલ મૂડી શોધો.

અથવા

- ૧ Y લિ. ૧,૫૬,૦૦૦ એકમોનું ઉત્પાદન કરે છે. પેદાશની એકમદીઠ ૫૩૨૨ નીચે મુજબ છે. માહિતીને આધારે ચોખ્ખી કાર્યશીલ મૂડીની ગણતરી કરો :

વિગત **રકમ (રૂ.)**

કાચો માલ ..... ૮૦=૦૦

પ્રત્યક્ષ મજૂરી ..... ૪૦=૦૦

પરોક્ષ ખર્ચા ..... ૭૫=૦૦

કુલ પડતર..... ૨૦૫=૦૦

નફો..... ૬૦=૦૦

વેચાણ કિંમત ..... ૨૬૫=૦૦

- (૧) કાચા માલનો સરેરાશ રીતે ૧ માસનો સ્ટોક રાખે છે અને માલ-સામાન પ્રક્રિયામાં (૫૦% પૂર્ણ) સરેરાશ ૪ અઠવાડિયા માટે રહે છે.
- (૨) તૈયાર માલનો સરેરાશ રીતે ૧ માસનો સ્ટોક રાખે છે.
- (૩) માલ પૂરો પાડનારાઓ તરફથી ૧ માસની શાખ મળે છે. જ્યારે દેવાદારોને ૨ માસની શાખ આપવામાં આવે છે.
- (૪) મજૂરીની ચૂકવણીનો સરેરાશ સમયગાળો ૧.૫ અઠવાડિયાનો અને પરોક્ષ ખર્ચની ચૂકવણીનો સરેરાશ સમયગાળો ૧ માસનો છે.
- (૫) કુલ ઉત્પાદનના ૨૦% રોકડ ધોરણે વેચ્યો છે.
- (૬) એવી ધારણા છે કે લઘુત્તમ રૂ. ૬૦,૦૦૦ હાથ પર રોકડ રાખવામાં આવે.
- (૭) આ ઉપરાંત એવી પણ ધારણા કરવાની છે કે સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન ઉત્પાદન એકસમાન રીતે, મજૂરી તથા પરોક્ષ ખર્ચ સમાન રીતે થયેલ છે અને ૪ અઠવાડિયા બરાબર ૧ માસ ગણવાનો છે.

૨ ABC લિ.નું તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે : ૨૦

મૂડી-દેવાં	રકમ (રૂ.)	મિલકત-લેણાં	રકમ (રૂ.)
૪,૦૦૦ પ્રેફ. શેર દરેક રૂ. ૧૦૦	૪,૦૦,૦૦૦	પ્લાન્ટ	૨,૦૦,૦૦૦
૩૦,૦૦૦ ઈક્વિટી શેર, દરેક રૂ. ૧૦	૩,૦૦,૦૦૦	બિલ્ડિંગ	૨,૫૦,૦૦૦
શેર પ્રીમિયમ	૫૬,૫૦૦	ગૌણ કંપનીના શેર	૮૦,૦૦૦
નફા-નુક્સાન ખાતું	૨,૬૨,૦૦૦	ગૌણ કંપની પાસે	
ડિવિડન્ડ		લેણાં	૪,૦૦,૦૦૦
સમતુલા ફંડ	૧,૪૦,૦૦૦	પ્રોવિડન્ટ ફંડના	
પ્રોવિડન્ટ ફંડ	૭૦,૦૦૦	રોકાણો	૭૦,૦૦૦
૫% ડિબેન્ચર	૨૮,૦૦૦	સ્ટોક	૧,૮૨,૦૦૦
વેપારી-લેણદારો	૪,૧૨,૦૦૦	દેવાદારો	૬,૦૦,૦૦૦
નહીં મંગાવાયેલ ડિવિડન્ડ	૫૦૦	બેન્ક સિલક	૧,૨૦,૦૦૦
ગીરો બેન્ક લોન	૧૦,૦૦૦	પ્રાથમિક ખર્ચા	૫,૦૦૦
સૂચિત ડિવિડન્ડ	૩૪,૦૦૦		
દેવીહૂંડીઓ	૫૪,૦૦૦		
પ્લાન્ટનું ધસારા ફંડ	૫૦,૦૦૦		
બિલ્ડિંગનું ધસારા ફંડ	૧,૦૦,૦૦૦		
	૧૯,૧૭,૦૦૦		૧૯,૧૭,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

- (૧) પ્રોવિડન્ટ ફંડના રોકાણો, પ્લાન્ટ અને ગૌણ કંપનીના શેરની બજાર કિંમત અનુક્રમે રૂ. ૩,૬૫,૦૦૦, રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ અને રૂ. ૮૦,૦૦૦ છે.
- (૨) કરવેરા પહેલાંની કમાણી રૂ. ૪,૫૦,૦૦૦ છે.
- (૩) સ્ટોકમાં રૂ. ૨,૦૦૦નો સ્ટોક અપ્રચલિત્વ સ્વરૂપનો છે.
- (૪) ગયા વર્ષના વેચાણ પર થયેલ રૂ. ૫,૦૦૦ નફો, આ વર્ષના નફામાં સમાયેલ છે.
- (૫) ચાલુ વર્ષે રૂ. ૬,૫૦૦ની કિંમતનો પ્લાન્ટ રૂ. ૫,૦૦૦માં વેચેલ હતો.
- (૬) ગીરો બેન્ક લોન પર વ્યાજના રૂ. ૧,૦૦૦ ચાલુ વર્ષે નફા-નુકસાન ખાતે ઉધારેલ છે.

કુલ રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર, ચોખ્ખી રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર અને માલિકીની રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દરની ગણતરી કરો.

અથવા

- ૨ *CD* લિ. એક પ્રમાણિત પેદાશ ઉત્પન્ન કરે છે. એકમદીઠ પેદાશની પડતર ૨૦ નીચે મુજબ છે :

પ્રત્યક્ષ માલસામાન રૂ. ૨૦, પ્રત્યક્ષ મજૂરી રૂ. ૧૦ અને ચલિત કારખાનાના ખર્ચા રૂ. ૬ કુલ સ્થિર ખર્ચ રૂ. ૩,૦૦,૦૦૦ અને ઉત્પાદન ૨૦,૦૦૦ એકમો છે. વેચાણ પર ૨૫% પ્રમાણે નફાની ગણતરી કરાય છે. *CD* લિ.નું તા. ૩૧-૩-૧૭ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે :

મૂડી-દેવાં	રકમ (રૂ.)	મિલકત-લેણાં	રકમ (રૂ.)
ઈક્વિટી શેરમૂડી	૭,૦૦,૦૦૦	જમીન	૪,૫૦,૦૦૦
શેર પ્રીમિયમ	૧,૦૦,૦૦૦	પ્લાન્ટ	૨,૫૦,૦૦૦
પ્રોવિડન્ટ ફંડ	૨,૬૫,૦૦૦	બિલ્ડિંગ	૪,૦૦,૦૦૦
કામદાર નફા ભાગ ફંડ	૧,૫૦,૦૦૦	ગૌણ કંપનીના ઈક્વિટી શેર	૮૦,૦૦૦
૧૦% ડિબેન્ચર	૨,૦૦,૦૦૦	<i>AB</i> કંપનીના ઈક્વિટી શેર	૮૦,૦૦૦
લેણદારો	૮૮,૦૦૦	સ્ટોક	૧,૮૨,૦૦૦
કામદાર વળતર ફંડ	૨,૮૭,૦૦૦	દેવાદારો	૪,૦૦,૦૦૦
દેવી હૂંડીઓ	૧,૫૦,૦૦૦	બેન્ક સિલક	૧,૨૦,૦૦૦
પ્લાન્ટ પર ઘસારા ફંડ	૫૦,૦૦૦	બાંધધરી કમિશન	૧૮,૦૦૦
	૨૦,૦૦,૦૦૦		૨૦,૦૦,૦૦૦

ઉપરોક્ત માહિતીના આધારે કુલ રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર, ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતર દર અને સરેરાશ કુલ રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દરની ગણતરી કરો.

- ૩ નીચેની માહિતી RS લિ. કંપનીની છે. તેની ઉત્પાદન ક્ષમતા ૨૦,૦૦૦થી ૧૫
૪૦,૦૦૦ એકમો વચ્ચે રહે છે. આ સપાટીએ એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. ૭ છે :

વિગત **રકમ (રૂ.)**

પ્રત્યક્ષ માલ સામાન એકમદીઠ	૨=૦૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી - એકમદીઠ	૧=૫૦
પરોક્ષ મજૂરી - એકમદીઠ	૦=૫૦ + ૧૦,૦૦૦ વાર્ષિક
બળતણ ચાર્જ - એકમદીઠ	૦=૨૦ + ૧૫,૦૦૦ વાર્ષિક
વાર્ષિક ઘસારો	૨૦,૦૦૦
વાર્ષિક પગાર	૧૭,૦૦૦
કારખાનાનું ભાડું વાર્ષિક	૮,૦૦૦

કંપનીની શેરમૂડી ૧૦,૦૦૦ શેર દરેક રૂ. ૧ની દાર્શનિક કિંમત જેનો હાલનો બજાર ભાવ રૂ. ૧૨ની બનેલી છે. મૂડી પડતરનો અંદાજ ૧૪% છે અને કોર્પોરેટ ટેક્ષ ૫૦% છે. આ માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

- (૧) લક્ષ્ય નફો
(૨) જો કંપની લક્ષ્ય નફો કમાવવા ઈચ્છતી હોય તો, જરૂરી વેચાણ.

અથવા

- ૩ નીચેની પડતર માહિતી PR લિ.ની ૬૦% ઉત્પાદન ક્ષમતાની છે : ૧૫

વિગત **રકમ (રૂ.)**

પ્રત્યક્ષ માલ - એકમદીઠ	૧૦=૦૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી - એકમદીઠ	૦૮=૦૦
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા - એકમદીઠ	૦૨=૦૦
વહીવટી ખર્ચા (૫૦% સ્થિર)	૧૨,૦૦૦ વાર્ષિક
વેચાણ ખર્ચા (૪૦% સ્થિર)	૨૦,૦૦૦ વાર્ષિક
કારખાના ખર્ચા (૪૦% ચલિત)	૩૦,૦૦૦ વાર્ષિક

ઉપરોક્ત વિગતોના આધારે ૬૦%, ૭૫% અને ૧૦૦% કાર્યક્ષમતાએ કંપની કેટલો નફો મેળવી શકે તે દર્શાવતું પરિવર્તનશીલ બજેટ તૈયાર કરો. કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન ક્ષમતા ૨૦,૦૦૦ એકમોની છે. જો કંપની વેચાણ પર ૨૫% નફો કમાવવા માંગતી હોય તો ૬૦%, ૭૫% અને ૧૦૦% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ એકમદીઠ અને કુલ નફાની ગણતરી કરો.

- ૪ (અ) લક્ષ્યાંકિત પડતરનો ખ્યાલ સમજાવો. તેનાં અભિગમો વર્ણવો. ૮
(બ) સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચનાનો ખ્યાલ સમજાવો. તેની મર્યાદાઓ સમજાવો. ૭

અથવા

- ૪ (અ) સરકારી હિસાબી પદ્ધતિનો ખ્યાલ સમજાવો. તેનું મહત્ત્વ સમજાવો. ૮
(બ) કોમ્પ્રોલર એન્ડ ઓડિટર જનરલ ઓફ ઈન્ડિયાની ફરજોની ચર્ચા કરો. ૭

ENGLISH VERSION

Instruction :

Attempt all four questions. Show required calculations as a part of answer.

- 1 X Ltd sells its products on a gross profit of 20 % on Sales. The following information is taken from its books of account for the year ended on 31-03-2017 : **20**

<i>Particulars</i>	<i>Amount Rs.</i>
Sales at 3 months' credit	50,00,000
Raw material	12,00,000
Wages paid - average time lag 15 days	9,60,000
Manufacturing Expenses - Paid one month in Arrears.....	12,00,000
Administrative Expenses - Paid one month in Arrears	4,80,000
Sales Promotion Expenses - payable half-yearly in Advance	2,00,000

- (1) The Company enjoys one month's credit from suppliers of Raw Materials.
- (2) The Company maintains 2-month's stock of raw materials and 1.5 month's stock of finished goods.
- (3) The minimum cash balance is to be maintained at Rs. 1,00,000 as precautionary measure.

Based on above information and assuming 10 % margin find out Working Capital requirements of the Company.

OR

- 1 The Y Ltd produces 1,56,000 units of production. The cost per unit of the product is as follows. Based on the information calculate the amount of Net Working Capital : **20**

<i>Particulars</i>	<i>Amount (Rs.)</i>
Raw Material	90=00
Direct Labour	40=00
Overheads.....	75=00
Total Cost	205=00
Profit.....	60=00
Selling Price	265=00

- (1) The raw materials are in stock, on average, for one month and materials are in process, (50 % Complete) on average for 4 weeks.

- (2) Finished goods are in stock on average for 01 month.
- (3) Credit allowed by suppliers is 1 month and to Debtors is 02 months.
- (4) The average lag in payment of wages is 1.5 weeks and of overheads is 1 month.
- (5) 20 % of the production is sold on cash basis.
- (6) It is expected that a sum of Rs. 60,000 is required as minimum cash in hand.
- (7) It is to be assumed that production is carried on evenly throughout the year; Wages and Overheads accrue similarly and a time period of 4 weeks is equivalent to a month.

2 The Balance Sheet of ABC Ltd as on 31-03-17 was 20
as under :

<i>Liabilities</i>	<i>Amount (Rs.)</i>	<i>Assets</i>	<i>Amount (Rs.)</i>
4,000 Pref. shares Each of Rs. 100	4,00,000	Plant	2,00,000
30,000 Equity Shares Each of Rs. 10	3,00,000	Buildings	2,50,000
Share Premium	56,500	Shares of Subsidiary Co.	80,000
P.& L. A/C	2,62,000	Subsidiary Company's Dues	4,00,000
Dividend Equalization Funds	1,40,000	Provident Funds' Investments	70,000
Provident Funds	70,000	Stock	1,92,000
5 % Debentures	28,000	Debtors	6,00,000
Trade Creditors	4,12,000	Banks balance	1,20,000
Uncalled up Dividend	500	Preliminary Expenses	5,000
Mortgage Bank Loan	10,000		
Proposed Dividend	34,000		
Bills Payables	54,000		
Depreciation Funds on Plant	50,000		
Depreciation Funds on Buildings	1,00,000		
	19,17,000		19,17,000

Additional Information :

- (1) The Market value of Provident Funds' Investment, Plant and Shares of Subsidiary Company is Rs. 3,65,000, Rs. 1,20,000 and Rs. 80,000 respectively.
- (2) The earnings before taxes are Rs. 4,50,000.
- (3) In the Stock, a stock of Rs. 2,000 is obsolete in nature.
- (4) A sum of Profit Rs. 5,000 earned on Sales of Previous year is included in the profit of the current year.

- (5) A Plant worth Rs. 6,500 was sold at Rs. 5,000 during current year.
- (6) A sum of Rs. 1,000 of Interest on Mortgage Bank Loan has been debited to current year's P and L A/c.

Calculate Rate of Return on Total Capital Employed, Return on Net Capital Employed and Return on Owners' Capital Employed.

OR

- 2 *CD* Ltd produces a standard product. Per unit cost of the product is as under : **20**

Direct Materials Rs. 20, Direct Labour Rs. 10 and Variable Factory Expenses Rs. 6. Total Fixed Expenses is Rs. 3,00,000 and the production was 20,000 Units. The profit is calculated 25% on Sales. The Balance Sheet of *CD* Ltd as on 31-03-17 was as under :

<i>Liabilities</i>	<i>Amount (Rs.)</i>	<i>Assets</i>	<i>Amount (Rs.)</i>
Share capital	7,00,000	Land	4,50,000
Share Premium	1,00,000	Plant	2,50,000
Provident Funds	2,65,000	Buildings	4,00,000
Workers' Profit Sharing Funds	1,50,000	Equity Shares of Subsidiary Co.	80,000
10 % Debentures	2,00,000	Equity Shares of AB Co.	90,000
Creditors	88,000	Stock	1,92,000
Workers' Compensation Funds	2,97,000	Debtors	4,00,000
Bills Payables	1,50,000	Banks balance	1,20,000
Depreciation Funds on Plant	50,000	Underwriting Commission	18,000
	20,00,000		20,00,000

Based on above information calculate Rate of Return on Total Capital Employed, Return on Net Capital Employed and Return on Total Average Capital Employed.

- 3 The following are the data for *RS* Ltd Company. The production capacity is ranged between 20,000 to 40,000 Units. At this level the selling price per unit is Rs. 7. **15**

Particulars	Amount (Rs.)
Direct material per unit	2=00
Direct labour per unit	1=50
Indirect labour per unit	0=50 + 10,000 p.a.
Fuel charges per unit.....	0=20 + 15,000 p.a.
Depreciation annual.....	20,000
Salary annual.....	17,000
Factory rent annual Rs.....	8,000

The share capital of the Company is 10,000 Equity Shares having face value of Re. 1 each. The market price at present is Rs. 12 per share. Cost of Capital is estimated at 14 % and Corporation Tax is 50 %. Based on these data calculate :

- (1) Target Profit,
- (2) If Company wants to earn the Target Profit; what will be required sales ?

OR

- 3 The following are the cost data of *PR* Ltd. @ its 60 % production capacity : 15

Particulars	Amount (Rs.)
Direct material per unit	10=00
Direct labour per unit	8=00
Direct expenses per unit	2=00
Admin. expenses (50% Fixed)	12,000 p.a.
Selling expenses (40% Fixed).....	20,000 p.a.
Factor expenses (40% Variable).....	30,000 p.a.

From the above information prepare a Flexible Budget showing profit @ 60%, 75% and 100% level of its production capacity. The annual production capacity of the company is 20,000 units. If the company wants to earn a profit of 25 % on sales, calculate the amount of profit per unit as well as total profit at 60 %, 75% and 100% level of its production capacity.

- 4 (a) Conceptualize Target Costing. Discuss its approaches. 8
 (b) Conceptualize Management Control Strategy. 7
 Explain its demerits.

OR

- 4 (a) Conceptualize Government Accounting. Explain its importance. 8
 (b) Discuss the Responsibilities of Comptroller and Auditor General of India. 7